

Krachtige starters

Starters in het onderwijs - leraren in opleiding en startende docenten - krijgen in het eerste jaar begeleiding die vooral gericht is op persoonsvorming

DOEL

Terugdringen van de uitval van studenten en startende docenten in de eerste jaren met 50%

Jan Klein: "We hoorden in evaluatiegesprekken met starters dat er veel op ze afkomt: ze zijn ineens helemaal verantwoordelijk voor een klas - voor meer klassen tegelijk zelfs. Ook moeten ze veel meer lessen voorbereiden dan tijdens de opleiding, terwijl ze er minder tijd voor hebben. En hoe goed ze als studenten ook begeleid zijn, ze moeten in een bestaande schoolgemeenschap socialiseren. De praktijkschok was groot en sommigen gingen daardoor twijfelen of ze wel docent wilden zijn. Die dreigende uitval wilden we aanpakken. Ons doel hebben we niet in precieze cijfers uitgedrukt, het aantal LIO'ers en starters op onze twee scholen is te klein om iets te zeggen over de hele populatie."

Deelnemende partijen

"Het Nuborgh College en het Greijdanus College vormen samen met Windesheim een opleidingsschool. Als bestuurders van die scholen signaleerden we het probleem van uitval van starters en dat konden we als opleidingsschool aanpakken. De schoolopleiders waren meteen enthousiast, dus borging binnen de scholen was niet moeilijk. Het grote voordeel om het in deze samenstelling aan te pakken was dat we een doorlopende leerlijn zouden krijgen. Het is een driejarig traject dat begint met leraren in opleiding (LIO'ers) in het laatste jaar van hun opleiding. Vaak worden die daarna bij ons startende docenten en krijgen dan nog twee jaar begeleiding."

Nuborgh College - Elburg
Greijdanus College - Zwolle, Hardenberg, Meppel en Enschede
Lerarenopleiding van Hogeschool Windesheim

ACTIVITEITEN

- Toevoegen van psychologische component aan het eerste jaar van een driejarig begeleidingsprogramma

“We hadden al een inductieprogramma, met veel aandacht voor het gedrag in de klas, met video-interactie en met begeleiding vanuit de sectie over onderwerpen als: hoe bereid je lessen voor, hoe maak je een proefwerk en hoe kijk je het na? Door de Stimuleringsregeling regionale aanpak lerarentekort voortgezet onderwijs van Voion konden we aan het programma een psychologische component toevoegen: hoe ga je als starter om met alles wat op je afkomt? Daarvoor organiseerden we intervisiebijeenkomsten in groepen van zeven à acht starters. Als er op een vestiging te weinig starters waren, werden ze met anderen ingedeeld. De schoolleiders keken naar de beste combinaties.

Een vast onderdeel van de intervisiebijeenkomsten was een ACT-training: Acceptance and Commitment Therapy. De starters komen binnen met bepaalde opvattingen over onderwijs en over het leven en leerden in de training vanuit meerdere perspectieven te kijken. ‘Acceptance’ is dat je flexibel omgaat met je opvattingen en ontdekt wat je belangrijk vindt. Als je blijft investeren in wat je belangrijk vindt, is dat ‘Commitment’.

De training werd door een extern bureau gegeven. De starters waren enthousiast over de inhoud, merkten de schoolleiders die ook bij de training waren. In het traject boden we ook individuele gesprekken met een psycholoog aan, met het idee: het is goed om met een deskundige over jezelf te praten.”

OPBRENGSTEN

- Geen uitvallers
- Blijvende aandacht voor persoonlijke ontwikkeling van starters

“In 2018-2019 startten we met 20 LIO'ers. Tot nu toe zijn er geen uitvallers uit deze groep. Wel zijn een paar mensen naar een andere school overstapt, maar niemand is uit het onderwijs gegaan.

We hebben geen precies inzicht in de vraag in hoeverre we de uitval van starters hebben teruggedrongen door ons programma, maar ik vind dat we in de bedoeling van het project zeker geslaagd zijn: er is aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van starters en daardoor staan ze met meer zelfvertrouwen voor de klas. Die aandacht voor persoonlijke ontwikkeling is nu een vast onderdeel van het inductieprogramma.”

GROOTSTE SUCCES

- Aandacht voor persoonsvorming
- Deskundiger schoolleiders

“Het grootste succes vind ik de aandacht voor persoonsvorming. Persoonlijke ontwikkeling is de noodzakelijke voorwaarde voor professionele ontwikkeling. Wil je goed voor de klas staan en wil je leerlingen iets meegeven op het gebied van socialisatie en persoonlijke ontwikkeling, dan moet je zelf weten wie je bent, wat je kunt en wat je doet. Dan moet je ook weten wat het is om een persoon te zijn in een team, in een samenwerkende organisatie. Als je weet wie je bent als mens, sta je transparanter, opener en met meer zelfvertrouwen voor de klas. Ook in het team heb je dan meer zelfvertrouwen, waardoor je kunt bijdragen aan de schoolontwikkeling.

Voorheen was die aandacht voor persoonlijke ontwikkeling impliciet, nu is die expliciet en worden er doelstellingen voor geschreven.

Niet alleen de starters waren enthousiast over de ACT-training, ook de schoolleiders. Zij volgden de training om zelf ACT-trainer te kunnen worden. Andere docenten die ook te maken hebben met LIO's en starters, hoorden de enthousiaste verhalen en wilden die training ook volgen. Uiteindelijk deden twaalf docenten mee. Door de ACT-training hebben de schoolleiders meer gereedschappen gekregen en zijn ze deskundiger geworden.”

“Er is blijvende aandacht bij schoolopleiders voor persoonlijke ontwikkeling van starters”

LEERPUNTEN

- Niet te veel bijeenkomsten per jaar plannen
- Geen structureel aanbod doen van een psycholoog voor individuele begeleiding

“We hadden in het eerste jaar zes bijeenkomsten gepland voor de LIO's en starters. Dat bleek te veel. De starters voelden zich in het begin overbelast door de vele momenten van begeleiding en de vele sectievergaderingen en andere overleggen naast het eigenlijke lesgeven. De intervisiebijeenkomsten waren door die hoeveelheid aan overleggen ook niet goed in te plannen. Soms waren een vergadering en een intervisiebijeenkomst op hetzelfde moment gepland of was er een roosterwijziging waardoor iemand de bijeenkomst niet kon bijwonen. Uiteindelijk werden het drie bijeenkomsten.

Bovendien was de doelstelling van de bijeenkomsten niet duidelijk genoeg. We zeggen nu duidelijker waarom we die intervisiegesprekken belangrijk vinden.

In het begin werd wel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een gesprek te hebben met een psycholoog, maar dat werd als een te zwaar middel werd ervaren. We hebben toen de psychologische component pragmatisch ingebed in de intervisiebijeenkomsten. Individuele gesprekken hebben studenten en starters met de schoolopleiders.”

HOE IS HET NU?

- Route Passend bevoegdheid als regulier aanbod
- Instrumentarium voor zij-instromers aangepast

“Het programma is voortgezet en maakt nu bij het Nuborgh College en het Greijdanus College standaard deel uit van de driejarige begeleiding van starters. We hebben aangeboden om onze kennis over het programma Krachtige starters te delen binnen de RAP-regio, maar door de coronapandemie is dat er nog niet van gekomen.

We zijn nu in het derde jaar. Elk nieuw jaar is er een nieuwe groep LIO'ers. Over die drie jaar verdeeld zijn er nu ongeveer 20 LIO'ers en 20 à 25 starters. In het tweede jaar zijn de LIO'ers startende docenten geworden. Elk jaar wordt de begeleiding afgebouwd en zijn er minder bijeenkomsten. Als er LIO'ers van andere opleidingen bij ons komen en docenten van andere scholen, krijgen ze een versneld ACT-traject en doen dan mee aan de intervisie.

Er is nu blijvende aandacht bij schoolopleiders voor persoonlijke ontwikkeling van starters en het programma is inmiddels een vanzelfsprekendheid geworden.”

Dit project heeft cofinanciering ontvangen uit de Stimuleringsregeling regionale aanpak lerarentekort voortgezet onderwijs van Voion (2018/2019). De verhalen van alle projecten die via deze regeling subsidie hebben ontvangen worden gebundeld in een online publicatie.